

Møte fredag den 7. november kl. 10President: **I n g e L ø n n i n g**

D a g s o r d e n (nr. 13):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om suppleringsvalg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) (Innst. S. nr. 19 (2003-2004))
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i instruksene for Forsvarets ombudsmanns nemnd og Ombudsmanns nemnda for sivile vernepliktige og om valg av nestleder for nemndene (Innst. S. nr. 20 (2003-2004))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om statsdeltakelse i pre-interessentskapsfasen knyttet til anlegg av nytt gasstransportsystem til Storbritannia (Innst. S. nr. 18 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 81 (2002-2003))
4. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke, Rita *Tveiten*, har tatt sete.

Representanten Rolf Terje Klungland vil fremsette et privat forslag.

Rolf Terje Klungland (A): På vegne av representantene Asmund Kristoffersen, Sigvald Oppebøen Hansen, Tore Nordtun og meg selv vil jeg fremme forslag om å utarbeide strategier som kan bidra til at norsk gassbehandlingindustri og petrokjemisk industri får tilgang på råvarer.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om suppleringsvalg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) (Innst. S. nr. 19 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 367)

S a k n r . 2

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i instruksene for Forsvarets ombudsmanns nemnd og Ombudsmanns nemnda for sivile vernepliktige og om valg av nestleder for nemndene (Innst. S. nr. 20 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 367)

S a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om statsdeltakelse i pre-interessentskapsfasen knyttet til anlegg av nytt gasstransportsystem til Storbritannia (Innst. S. nr. 18 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 81 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bror Yngve Rahm (KrF) (komiteens leder og ordfører for saken): Flertallet gir i dag tilslutning til Regjeringens forslag om at Petoro AS, på vegne av statens direkte økonomiske engasjement, i perioden fram til tillatelse til anlegg og drift av nytt gasstransportsystem til Storbritannia gis, kan pådra SDØE forpliktelser som vil være nødvendige i forbindelse med anlegg av gasstransportsystemet, for inntil 600 mill. kr.

Det foreslås i St.prp. nr. 81 at staten ved SDØE kan pådra seg forpliktelser, herunder kontrakter og eventuell inngåelse av slike, knyttet til anlegg av nytt gasstransportsystem til Storbritannia, i perioden fram til det formelt etableres interessentskap for anlegg av slike rørledninger.

Gasstransportsystemet planlegges utbygd av en investorgruppe bestående av rettighetshaverselskaper på norsk sokkel i forbindelse med utbyggingen av Ormen Langefeltet, som etter planen skal igangsettes i 2007. Selskapene tar sikte på å framlegge en plan for anlegg og drift i fjerde kvartal 2003. Forutsetningen for en slik framleggelse vil bl.a. være at britiske og norske myndigheter i god tid forut for dette har etablert prinsipper for myndighetsbehandling av bl.a. rørledningsprosjektet. Basert på dette vil Olje- og energidepartementet legge fram saken for Stortinget i løpet av første kvartal 2004.

Regjeringen viser i proposisjonen til at formelt vil interessentskap for det nye gasstransportsystemet bli endelig etablert på det tidspunkt departementet gir tillatelse til anlegg og drift. Det vil også da bli besluttet om staten skal delta i interessentskapet via statens direkte økonomiske engasjement i henhold til petroleumsloven. Dette er den normale framgangsmåten ved planlegging og bygging av nye eksportørledninger.

I den foreliggende pre-interessentskapsfasen er det ønskelig at Petoro på vegne av SDØE skal kunne delta i avtaleforhold som vil innebære forpliktelse av midler for SDØE for anlegg av det nye gasstransportsystemet. Det foreslås derfor i proposisjonen at en slik deltakelse skal formelt forankres, og at Petoro skal kunne delta i nødvendige avtaleforhold også i perioden før tillatelse til anlegg og drift gis.

Komiteen viser i innstillingen til at i denne saken er det viktig å få en rask avklaring, særlig av hensyn til framdriften av Ormen Lange-prosjektet, som etter planen skal settes i gang i 2007. Det vil være nødvendig for de aktuelle selskaper å pådra seg forpliktelser før Stortinget kan gi sin formelle tilslutning til at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av det nye gasstransportsystemet. Komiteen viser videre til at forutsetningen for en slik tilslutning bl.a. vil være at britiske og norske myndigheter i god tid forut for dette har etablert prinsipper for myndighetsbehandling av bl.a. rørledningsprosjektet, og at slike prinsipper ble etablert mellom britiske og norske myndigheter 2. oktober 2003.

Komiteen har merket seg at kostnader som måtte påløpe for SDØE før anlegg og drift av gasstransportsystemet, foreslås dekket i nysalderingsproposisjonen høsten 2003 eller i statsbudsjettet for 2004, avhengig av om de påløper i inneværende år eller primo 2004.

Forut for komiteens innstilling pågikk det en debatt om hvilke konsekvenser den planlagte gassrørledningen kunne få for mulighetene for framtidige leveranser av ubehandlet rikgass til Fastlands-Norge. Komiteen har gjennom korrespondanse med departementet fått avklart at avtalen som er inngått mellom statsråden og hans britiske kollega, ikke innebærer noen bindinger eller økonomiske konsekvenser som forringer slike muligheter. Det vises i denne sammenheng til brev fra olje- og energiministeren til komiteen datert 17. oktober 2003.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti understreker at denne problemstillingen egentlig ikke hører inn under behandlingen av St.prp. nr. 81, og at Stortinget vil få anledning til å drøfte dette i forbindelse med framleggelsen av oljemeldingen våren 2004. Disse partier inngår likevel i komiteens påpeking av rikgassens betydning for Fastlands-Norge og videreutvikling av den petrokjemiske industrien. Komiteens flertall viser i den sammenheng til den pågående utvidelsen av behandlingsanleggene for rikgass på Kårstø og Borealis' foreslåtte investeringer i utvidelse av crackeren på Noretyl, Rafnes. Flertallet understreker videre at ilandføring av gass fra Ormen Lange til Nyhamna også er et viktig bidrag til økt behandling og potensiell bruk av naturgass i Norge.

På denne bakgrunn gir komiteen sin tilslutning til at Petoro AS i perioden fram til anlegg og drift gis, kan inngå forpliktelser på vegne av SDØE for inntil 40 pst. av de samlede prosjektinvesteringene, og at fastsettelse av SDØE-andelen vil skje i forbindelse med Stortingets godkjenning for anlegg og drift av det nye gasstransportsystemet.

Med dette anbefaler jeg den foreliggende innstillingen og komiteens tilråding til vedtak.

Rolf Terje Klungland (A): Arbeiderpartiet er glad for den enstemmige innstillingen det er til saken som behandles i dag. Saken handler om at Norge skal eksportere gass til energiproduksjon i Storbritannia. Det er positivt. Arbeiderpartiet mener det er riktig ut fra at alternativ

energi som kull og atomkraft er langt verre miljømessig sett. Det må likevel være et tankekors for regjeringspartiene og ikke minst SV at de støtter opp om det som i dag skal vedtas.

Det er slik at Norden det siste året har doblet sine CO₂-utslipp på grunn av økt kullkraftproduksjon. Vi har i dag for lite energi, og resultatet er økt forurensning, skyhøye strømpriser og utflagging av norsk industri. Regjeringspartiene viser ingen vilje til å bedre denne situasjonen, mens SV har vist direkte motvilje mot å være med på noe som monner. Men eksport av gass til Storbritannia synes de altså er helt i orden.

Det er grunn til å undre seg over den dobbeltmoralen som skinner igjennom i denne saken. Kan det være så vanskelig å forstå at når gassen tas opp fra Nordsjøen, vil CO₂-utslippene komme? Kan det være så vanskelig å forstå at når alternativet er kull, vil det være en fordel å bruke gass, også i Norge? Det virker som om det er vanskelig å skjønne dette. Om det er over eller under min forstand, får andre bedømme, men Arbeiderpartiet mener det i forhold til både strømpriser og miljø vil være en fordel om vi foredler mer av våre naturressurser også her i landet.

Som bakgrunn for denne saken har energiministrene i Norge og Storbritannia underskrevet en avtale om energisamarbeid framover. Avtalen som er inngått, har fått Arbeiderpartiet, fagbevegelse og industri til å reagere. Reaksjonene kommer på bakgrunn av at det i avtalen er slått fast noen viktige prinsipper. Det ene er at nåværende infrastruktur skal utnyttes best mulig. Det andre er at det er enighet om at deler av våre våtgassressurser skal eksporteres direkte ut av landet.

Fram til nå har Norge vært opptatt av å legge til rette for petrokjemisk industriutvikling. Derfor har vi også utviklet slik industri et par steder i Norge.

Men da vi behandlet gassmeldingen, gikk Regjeringen sammen med SV inn for å stoppe den utviklingen, stoppe å ta mer av gassen i bruk i Norge. Det gjorde de ved å gå imot Arbeiderpartiets forslag om infrastrukturutbygging.

Vi har spurt energiministeren om eksport av våtgass var en forutsetning for at avtalen ble inngått fra britisk side, uten å få svar.

Industrien i Norge er i en vanskelig situasjon. Bare det siste året har det gått tapt over 17 000 industriarbeidsplasser. Dette kan ikke fortsette. Regjeringen har til nå gjennomført en industripolitikk som ikke står til troende.

Arbeiderpartiet har arbeid til alle som jobb nr. 1. Det forplikter! Vi vil utnytte våre komparative fortrinn. Her er gass et viktig element.

Velferdsstaten ble bygd gjennom utnyttelse av vannkraft og naturressurser i det forrige århundre. Dette århundret ligger an til å kunne bli gassens århundre. Vi vil fortsette med en politikk der videreforedling og industribygging står høyt på dagsordenen.

På denne bakgrunn har vi også i dag fremmet et forslag om å utarbeide strategier, se på muligheter og utnytte våre naturgitte fortrinn. Da kreves det politisk vilje og handlekraft, ikke passivitet og handlingslammelse.

Siri A. Meling (H): Saken som vi har til behandling i dag, om statens deltakelse i pre-interessentskapsfasen knyttet til anlegg av nytt gasstransportsystem til Storbritannia, er på mange måter, i alle fall isolert sett, en «teknikalitet». Samtidig er den viktig for å sikre framdriften i Ormen Lange-prosjektet. Staten er her en deleier sammen med kommersielle interesser, og det er viktig at dette medoffentlige eierskapet ikke representerer noen flaskehals for de private aktørene ved at prosjektet forsinkes. Høyre er derfor glad for at Stortingets flertall vil gi sin tilslutning til at Petoro AS på vegne av statens direkte økonomiske engasjement settes i stand til å delta i nødvendige investeringer i rørledninger før et interessentselskap for disse er formelt etablert.

Arbeidet i forkant av denne saken har imidlertid en mye viktigere og mer overordnet betydning, fordi det her dreier seg om et gjennombrudd i samarbeid og tilrettelegging mellom Norge og Storbritannia i viktige grenseområder på sokkelen i Nordsjøbassenget.

Det synes å herske en felles forståelse av at denne del av sokkelen har mistet mye av sin relative attraktivitet. Dette skyldes dels at store områder i verden har åpnet seg for en global petroleumsindustri. Dermed må vår sokkel konkurrere om selskapenes investeringsmidler i forhold til mange land med til dels store forekomster og andre rammebetingelser. Dette gjelder ikke bare for de utenlandske aktørene på norsk sokkel, men også for våre egne nasjonale selskaper.

Dels skyldes fallet i attraktivitet også det faktum at Nordsjøen og deler av Norskehavet etter hvert må betegnes som et modent område med mindre forekomster, haleproduksjon og marginale felt. Det er derfor et meget prisverdig initiativ som ble tatt av statsråd Einar Steensnæs og hans britiske kollega under ONS i august 2002, da de slo fast at nå skulle de to landene lage felles regler for å lette petroleumsamarbeidet mellom landene. Dette initiativet fortjener statsråden all mulig ros for.

Som basis for en rammeavtale er det nå forhandlet fram en prinsippklæring som ble undertegnet 2. oktober i år.

Dette initiativet viser at statsråd Steensnæs tar på alvor de utfordringene norsk sokkel i Nordsjøen og dens næringsklynge står overfor, nemlig en hardnet konkurranse og dårligere marginer for lønnsomhet.

Prinsippavtalen og den kommende rammeavtalen vil være viktige virkemidler for å gjøre investeringskostnadene lavere. Videre vil den bidra til å åpne for at gamle felt får lengre levetid, samt at rørledningssystemene drives mer effektivt. Dette er viktige bidrag som motiverer, og som øker interessen for fortsatt god aktivitet på sokkelen.

Det har vært en viss debatt rundt Statoils beslutning om å føre gass fra Statfjords senfase til Storbritannia. Siden det her dreier seg om rikgass, har det fra ulikt hold blitt uttrykt bekymring for at denne skal videreføres i Storbritannia og ikke i Norge.

Vi er alle opptatt av størst mulig verdiskaping i dette landet, men det betyr ikke at vi kan se bort fra det helt grunnleggende prinsipp at selskapene må få selge der de

finner det formålstjenlig. Denne friheten er en viktig basis for at norsk sokkel fortsatt skal være attraktiv, og Høyre stiller seg bak dette.

Vi har heldigvis gode eksempler på at også videreføring av rikgass i Norge er kommersielt interessant. Dette vises med all tydelighet i utvidelsen av behandlingsanlegget på Kårstø og Borealis' planlagte investeringer på Rafnes.

I denne spesielle saken med rikgass fra Statfjord skal vi kanskje først og fremst glede oss over at logistikksystemet mot Storbritannia i det hele tatt gjør det kommersielt mulig for Statoil å ta opp denne gassen i den sene fasen av feltets utnyttelse.

Øyvind Vaksdal (FrP): Et nytt gasstransportsystem til Storbritannia skal etter planen settes i drift i løpet av 2007. Dette system planlegges utbygd av en investorgruppe bestående av rettighetshavere på norsk sokkel i forbindelse med utbyggingen av Ormen Lange-feltet. Disse selskaper vil ifølge proposisjonen legge fram en plan for anlegg og drift innen årsskiftet, og departementet tar sikte på å legge saken fram for Stortinget i vårseksjonen 2004.

Det saken gjelder i dag, er om Petoro på vegne av statens direkte økonomiske engasjement, SDØE, skal kunne delta i avtaleforhold som vil innebære økonomiske forpliktelser i det nye gasstransportsystemet.

Departementet foreslår at staten skal delta i anlegg av dette nye transportsystemet til Storbritannia, og at Petoro skal kunne delta i nødvendige avtaleforhold også i perioden før tillatelse til anlegg og drift er gitt. Petroleumsloven er imidlertid utformet slik at slike forpliktelser ikke kan inngås uten at dette er formelt forankret i denne saken. Denne formelle forankringen skulle etter mitt skjønn være uproblematisk.

Under behandlingen av denne saken har det likevel dukket opp en del spørsmål og påstander som det var fornuftig å se nærmere på. Komiteen har på bakgrunn av dette brukt noe mer tid enn det som i utgangspunktet var planlagt, på denne saken. Men det var etter min mening både nyttig og nødvendig.

Under behandlingen fikk vi nok en gang oppleve Regjeringens defensive holdning til industriell utnyttelse av gass innenlands, men med behandlingen av den såkalte gassmeldingen i friskt minne var ikke dette særlig overraskende. Der inngikk som kjent Regjeringen forlik med gassallergikerne i Sosialistisk Venstreparti og fikk utsatt all utvikling av innenlands bruk av gass i lang tid.

Norge eksporterer som kjent 99 pst. av våre gassressurser, og dette gir oss store inntekter. Vi er vel i dag det land i Europa som har de største gassressursene, samtidig som vi er det land som er dårligst til å ta denne viktige ressursen i bruk. Også her framstår vi som et industri- og miljøpolitisk bakvendtland.

Det er etter mitt skjønn åpenbare fordeler ved å bruke noe mer gass også innenlands, både industrielt og på annen måte. Det er derfor avgjørende at man legger forholdene langt bedre til rette for økt bruk og behandling av gass i Norge. Det er imidlertid rikgassen som er den mest

interessante i industriell sammenheng, og som har mange muligheter også i petrokjemisk sammenheng. Det er derfor svært viktig at vi i tiden framover sikrer at også norsk petrokjemisk industri får rikelig tilgang til denne viktige ressursen.

Presidenten: Presidenten er ukjent med diagnosen gassallergi og vil derfor ikke ta standpunkt til hvorvidt den faller innenfor eller utenfor parlamentarisk ordbruk.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har ingenting imot at det blir brukt ein del gode ord og uttrykk frå Stortingets talarstol. Men lat meg fyrst starta med å oppklara ei slags misforståing. Regjeringspartia snakkar om at eit fleirtal går inn for innstillinga, kanskje i den trua at dei denne gongen ikkje har med seg Arbeidarpartiet og Framstegspartiet, men faktisk er det ein einstemmig komite som går inn for det som blir foreslått i saka. Så er det oppklart.

Og dermed kunne saka ha vore daud, og så kunne ein ha gått vidare, men no er det ein del representantar som ønskjer å driva kampanje for sin energipolitikk, og då får me gripa litt fatt i det. Éin av desse representantane er Klungland frå Arbeidarpartiet, min framtidige regjeringspartner, som her nok ein gong i energipolitikken står saman med Framstegspartiet om dei store bokstavane som dei brukar for å prøva å få bygd sterkt forureinande gasskraftverk, eller for å få satsa på å få bygd infrastruktur til milliardar av kroner utan nødvendige utgreiingar i forkant. I mitt vokabular blir det kalla ansvarsløyse. Det er det vi får illustrert frå Framstegspartiet og Arbeidarpartiet også i denne saka.

Eg kan ikkje fri meg frå å spørja desse to partia om kvifor dei i alle dagar ikkje har bygd både gasskraftverk og infrastruktur? Arbeidarpartiet har sete i regjering år etter år. Er det kvar gong dei er i opposisjon, dei skal gjera noko? Då er dei lite interessante som alliansepartnarar for SV, for me vil gjerne ha handling når me sit i posisjon, ikkje skrika om det når me er i opposisjon. Slik framstår Arbeidarpartiet i dag. Det er ikkje truverdig.

Framstegspartiet har heller ikkje bygd gasskraftverk. Kvar november gjer dei ei øving med Regjeringa og inngår budsjettforlik. To år på rad har det ikkje stått eitt ord om satsing på gasskraft i det budsjettforliket. Tvert imot kuttar dei i forskinga på gasskraft. Nei, då blir det merkeleg at Framstegspartiet vågar å stå her og klaga over at det ikkje blir bygd gasskraftverk, når dei sjølve i to budsjett har kunna foreslått å byggja det. Dette heng heller ikkje på greip.

Eg kunne ha sagt ein del om dette med industriutvikling osv. i høve til Arbeidarpartiet, og eg lét meg freista til å seia at når ein får oljebygging i Noreg, så er det ikkje lenger slik at kontraktane nødvendigvis går til nasjonal industri. Det er fleire grunnar til det. Éin av grunnane er at Statoil er privatisert. Det er privatisert og skal operera på ein måte som dei tener mest mogleg pengar på. Kven var det som stod i spissen for privatiseringa? Det var jammen Arbeidarpartiet. Me må gje frå oss styringa for å få kompetente eigarar, sa Arbeidarpartiet. Ja, den kompe-

tansen ser me i funksjon i desse dagar, og me såg han òg i funksjon då ein i staden for å velja norsk verftsindustri valde utanlandsk verftsindustri. Eg trur derfor at om ein skal ha tiltru i spørsmål knytte til industriarbeidsplassar, gasskraft og slike ting, så må ein byrja med å gjera noko sjølv. Det er ei utfordring til Arbeidarpartiet: Handla, ikkje prata.

SV har forsøkt å vera konstruktive i samarbeid med Regjeringa i spørsmål knytte til internasjonale klimaforpliktingar, og når det gjeld bruk av gass i Noreg. Me har hatt ein konstruktiv debatt og vore med på at me må koma tilbake til ulike ting, skikkeleg utgreidde ting, t.d. i høve til infrastruktur og industriutvikling. Det skal me sjølvsgat følgja opp når desse utgreiingane kjem. Me er litt skuffa over at Regjeringa ikkje følgjer opp avtalane skikkeleg overfor oss, t.d. når det gjeld grøne sertifikat, som me no ser er skovne ut i tid, og utgreiing om vassboren varme, eller grøn hydrogen, som eit stortingsfleirtal stod bak. Det gjev grunn til bekymring.

Heilt til slutt: Den haldninga Regjeringa har til EØS-avtalen, gjev òg grunn til bekymring. Det kan ikkje vera slik at ein skal leggja seg flat for alt som kjem frå EU.

Presidenten: Presidenten vil minne om at partnerskapsinngåelse til vanlig er noe som finner sted i tinghuset og ikke i stortings salen.

Inger S. Enger (Sp): Når en er såpass langt ute i talerekka, er svært ofte det meste sagt. Det er forresten ikke alltid slik at Senterpartiet synes at det meste er sagt når alle har sagt sitt. Men denne gangen er det slik.

Jeg vil allikevel knytte noen kommentarer til St.prp. nr. 81 om forprosjektering av vøranlegg fra Ormen Lange til England. Denne saken endte jo opp slik vi alle hadde trudd i utgangspunktet, nemlig med at det var en rask, grei og teknisk sak. Altså: Petoro A/S på vegne av SDØE kan pådra SDØE forpliktelser på inntil 600 mill. kr. Det er penger som vil være nødvendige i den såkalte pre-interessentskapsfasen for anlegget.

Før komiteen kom så langt, var det en del usikkerhet knytta til kjøp, salg og bruk av gassen. Mange eventualiteter ble lagt på bordet, uten at det har ført til noen endring av realitetene. Men jeg mener også at det er riktig å bruke tid på å oppklare eventuelle misforståelser. Det er alle tjent med. Senterpartiet mener i likhet med alle de andre partiene at dette er en grei løsning, og at det er riktig at Stortinget bes om å gi forhånds tilsagn. Det hadde ikke vært noen god sak om det motsatte hadde skjedd, altså at man bare hadde satt i gang.

Når en leser komiteens merknader, er det lett å se at den står samla om hovedlinjene. Det slås f.eks. fast at det er viktig at rikgasskomponentene i naturgass kan utvikles til industriell råvare, slik at de industrielle mulighetene blir utnytta i landet vårt. Dette vil gi verdiskaping og store inntekter, ikke minst vil det gi et stort antall arbeidsplasser i gassbehandlingsindustrien. Det må sørges for at det er rikgasskomponenter til videreutvikling av den petrokjemiske industrien. Innenlands gassbehandling er viktig med tanke på langsiktig kontroll og forvaltning av

denne naturressursen. Jeg vil understreke nettopp viktigheten av dette, for det er fremdeles mange som trur at Senterpartiet er imot all bruk av gass. Det er en myte. Det er svært mange fornuftige måter å bruke gass på innlands, men gasskraftverk uten skikkelig CO₂-håndtering er vi imot. Senterpartiet var også med i gassforliket sammen med Regjeringa og SV. Det gir et feil bilde når Klungland i denne debatten gir uttrykk for at det kun er Arbeiderpartiet og vel også Fremskrittspartiet som er de eneste som vil legge til rette for industriell bruk av gass i Norge. Det står vi sammen om.

Det står en samla komite bak vedtaket, men når det gjelder enkelte merknader, deler vi oss noe. Jeg vil få henlede oppmerksomheten på noen merknader som bare SV og Senterpartiet står sammen om. Merknadene gjelder nettopp noe av den uklarheten som tidligere er nevnt, angående bruk av gassen. Jeg vil få lov til å sitere fra et brev til LO av 15. oktober, for der skriver statsråd Steensnæs:

«Norge som part i EØS-avtalen vil ha svært begrenset adgang til å legge føringer på hvordan rikgass fra norsk sokkel skal utnyttes, eller til ellers å fastsette vilkår i tilknytning til utbygging/avsetning av rikgass som har eller vil kunne ha som siktemål å tilgodese Norge som sådan.»

Dette er synd. Men disse omfattende beslutningene er tatt tidligere. Vi husker godt innføringa av gassmarkedsdirektivet som ble rusha gjennom systemet på 48 timer. Det er dette som gjør at alle ord om bruk av rikgass, som vi egentlig samla er veldig opptatt av skal brukes i Norge, fort bare kan bli gode intensjoner. Men denne saken, som gjelder forprosjektering av et gassrør, fikk en omfattende behandling, så den saken er helt grei.

Statsråd Einar Steensnæs: Olje- og energidepartementet har i St.prp. nr. 81 for 2002–2003 bedt om Stortingets tilslutning til at staten ved statens direkte økonomiske engasjement, SDØE, deltar i nødvendige transaksjoner, bl.a. framforhandling av avtaler og kontrakter og eventuelt inngåelse av slike, knyttet til anlegg av nye eksportørledninger for gass fra Nyhamna til Storbritannia i perioden fram til det formelt etableres interessentskap for anlegg av slike rørledninger.

Eksportørledningene må settes i drift senest på det tidspunkt Ormen Lange-feltet settes i drift. Etter planen vil dette være i 2007. Som følge av andre markedsmuligheter i Storbritannia ønsker investorselskapene å ferdigstille det sydlige røret sommeren 2006. Formelt vil interessentskap for eksportørledningene først bli etablert på det tidspunkt Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av de to rørledningene. Jeg legger til grunn at dette vil skje i løpet av første halvår 2004. På dette tidspunkt vil det normalt også bli formelt besluttet om staten skal delta i interessentskap som nevnt via SDØE.

Av tidshensyn vil det være nødvendig å bestille stål til de to rørledningene før Stortinget gir sin formelle tilslutning til at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av rørledningene. Forpliktende avtaler,

herunder innkjøp av stål, medfører delbetalinger før tillatelse til anlegg og drift av rørledningene gis. Dette er årsaken til at proposisjonen om deltakelse fra Petoros side før interessentskap er etablert, er fremmet for Stortinget nå.

Energi- og miljøkomiteen tilrår i sin innstilling at Stortinget gjør vedtak om å samtykke i at Petoro AS på vegne av SDØE kan pådra SDØE forpliktelser som vil være nødvendige i forbindelse med anlegg av gasstransportsystemet for inntil 600 mill. kr. Samtykket vil gjelde for perioden fram til tillatelse til anlegg og drift av nytt gasstransportsystem til Storbritannia gis.

Det er helt vanlig at staten ved SDØE deltar i modningen av prosjekter på norsk sokkel også i perioden før en formell utbyggingsbeslutning tas. Det er også vanlig at staten ved SDØE deltar i investeringer for å bringe produksjonen fram til markedet.

Jeg vil gjerne presisere at St.prp. nr. 81 for 2002–2003 kun dreier seg om hvorvidt Petoro som rettighetshaver i Ormen Lange-feltet skal settes i stand til å delta i nødvendige investeringer i rørledninger før et interessentskap for disse formelt er etablert. Et vedtak fra Stortingets side i dag vil således ikke være et vedtak om utbygging av Ormen Lange-feltet eller av anlegg av de to eksportørledningene. Dette vil på vanlig måte bli fremmet for Stortinget etter at plan for utbygging og drift av Ormen Lange-feltet og plan for anlegg og drift av de eksportørledningene er innsendt til departementet for godkjenning. Jeg har forstått det slik at disse planene vil bli sendt til departementet i begynnelsen av desember. Saken vil så etter planen fremmes for Stortinget på vanlig måte våren 2004.

Før komiteen avgav sin innstilling, fikk jeg spørsmål både fra komiteen og fra NOPEF om et vedtak i forhold til denne proposisjonen ville innebære noen bindinger i forhold til eventuelle senere vedtak om ilandføring av våtgass fra Statfjord-feltet dersom rettighetshaverne senere beslutter at de ønsker å videreutvikle feltet i en såkalt senfase.

I den forbindelse legger jeg til grunn at rettighetshaverne selv disponerer over sin egen petroleum, og at myndighetene ikke har noen instruksjonsmulighet hva gjelder rettighetshavernes avsetning av egen petroleum. Avsetning av gass skal, som for andre ressurser, skje i tråd med det som er forretningsmessig best for partene. Av den grunn var det ikke aktuelt for meg at leveranser av norsk rikgass til Storbritannia skulle være en del av forhandlingen med britene om en enighet om prinsipper for en rammetraktat mellom Norge og Storbritannia om grenseoverskridende prosjekter. Avtalen mellom min britiske kollega og meg i oktober berører da heller ikke rettighetshavernes disposisjonsrett over egen petroleum.

Når det gjelder bruk av gass, er det viktig å legge til rette for økt behandling og bruk av naturgass i Norge. Regjeringen har lagt opp til en offensiv politikk for dette i gassmeldingen, som Stortinget på alle vesentlige punkter har sluttet seg til.

Også i dag brukes det gass i konkurransedyktig norsk industri. Det gjelder den pågående utvidelse på Kårstø,

og det gjelder Borealis' foreslåtte investeringer på Rafnes. Den planlagte ilandføringen av gass fra Ormen Lange-feltet til Nyhamna er også et viktig bidrag i så måte.

Jeg er glad for at Stortinget i dag samtykker i at Petoro deltar i nødvendige transaksjoner i pre-interessentskapsfasen for de nye eksportørledningene til Storbritannia.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Det er vel bare i SVs verden at en mindretallsregjering kan sette i gang å bygge noe som helst. For oss som forholder oss til flertallsdemokratiet, er det annerledes.

I forhold til det statsråden nå sier at rettighetshaverne selv står fritt til å bestemme hvor de skal selge gassen, har jeg noen spørsmål. Da vi behandlet gassmeldingen, var det altså ingen vilje fra regjeringspartiene til å bygge infrastruktur til Norge. Tror statsråden oppriktig talt at Norge i det hele tatt vil få framtidig gass til landet, hvis det ikke blir bygd infrastruktur? Skjønner ikke statsråden bekymringen som både industrien og fagbevegelsen har varslet under behandlingen av denne saken?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er glad for at Arbeiderpartiet har sluttet seg til resten av Stortinget når det gjelder selve saken. Så reiser representanten Rolf Terje Klungland en helt annen debatt, en interessant og viktig debatt. Jeg mener at det er nødvendig å utvikle infrastruktur for å kunne ta mer gass i bruk i Norge. Det er i tråd med gassmeldingen, som også Stortinget på alle vesentlige punkter sluttet seg til. Det er jeg glad for.

Når det gjelder spørsmålet om våtgass, holder jeg fast på det som jeg har svart både komiteen og NOPEF og LO. Det er likevel slik at bruk av våtgass er et viktig poeng og en viktig strategi for framtidig industrivirksomhet i Norge. Vi har en kompetanse som vi skal utnytte. Dette vil jeg, i tråd med det jeg også har sagt til komiteen, komme tilbake til i oljemeldingen. Jeg regner også med at en annen komite i dette huset, nemlig næringskomiteen, vil interessere seg for dette spørsmålet. Det er en viktig industripolitisk sak.

Øyvind Vaksdal (FrP): Som jeg sa i mitt innlegg, kom Regjeringens manglende interesse for bruk av gass innenlands også opp til overflaten i denne saken. Vi husker jo godt behandlingen av gassmeldingen i mars, der Regjeringen gikk til SV og fikk stoppet utviklingen.

Regjeringen kunne ikke være med på en storstilt satsing på bruk av gass innenlands med et statlig medansvar for infrastrukturen. Grunnlaget for en slik beslutning var etter sigende for spinkelt, dette til tross for at denne og den forrige regjering hadde to og et halvt år på å planlegge denne gassmeldingen – to og et halvt år. Jeg lurer derfor på om Regjeringen nå omsider har fått et godt nok beslutningsgrunnlag og kunne tenke seg å innta en mer offensiv holdning og satse mer når man til våren skal komme tilbake til dette, eller vil man også denne gangen gå til SV for å få stoppet utviklingen? Vil statsråden nå gjøre rede for hvor langt man er kommet i denne prosessen,

og si når Stortinget får den tilbakemeldingen Stortinget har bedt om?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil igjen takke Stortinget for bred tilslutning til behandlingen av gassmeldingen, hvor Stortinget også sluttet seg til min vurdering av at når det gjelder så omfattende investeringer i milliardklassen til infrastruktur, vil det være fornuftig at Stortinget får seg forelagt de nødvendige kalkyler og konsekvensutredninger som grunnlag for sin beslutning. Det er i tråd med gode tradisjoner i norsk forvaltningspraksis og i tråd med den praksis som Stortinget alltid har fulgt ved at de har basert sine vedtak på sunne, gjennomarbeidede kalkyler.

Når det gjelder framdriften av dette, kan jeg bekrefte at jeg følger den planen som Stortinget selv har vedtatt, nemlig en framleggelse for Stortinget av kalkylene innen våren 2004. Den tidsplanen skal jeg følge opp.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil berre slutta meg til at det er viktig at ein har ei seriøs saksbehandling når det gjeld bruk av gass i Noreg, som statsråden her var inne på.

Min replikk er knytt til Regjeringas handtering av EØS-avtalen. Det var jo Arbeidarpartiet ved Gro Harlem Brundtland som fekk igjennom EØS-avtalen, som m.a. reduserer makta i denne salen nærmast dagleg, og som innfører meir marknadsliberalisme i Noreg. Kristeleg Folkeparti har alltid vore eit EØS-parti. Ein har godteke ulike direktiv som kjem frå EU, bortsett frå patent på liv, som ein tok dissens på. Senterpartiet og SV ønskjer ei anna tilknytning til EU enn EØS-avtalen. Kva for tankar gjer statsråden seg om det når ein ser at ein i denne saka faktisk skriv at ein ikkje lenger har styring i norsk industripolitikk på grunn av EØS-avtalen? Kva meiner statsråden då om EØS-avtalen?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg må vel innledningsvis bemerke at det synes ikke å være noen grense for hva en kan knytte til av viktige og omfattende tema i en sak hvor Stortinget nå enstemmig ønsker å slutte seg til det rent tekniske.

Når det gjelder EØS-avtalen, vil jeg bare kort si det slik: Den har vært viktig for Norge for at vi skal kunne eksportere våre varer og tjenester til det viktige indre marked hvor en vesentlig del av vår eksport går. Det er også i Norges interesse at det skjer på konkurransevilkår som er rettfærdige. Hvis noen land skulle lure seg til andre regler for hvordan denne handel og utveksling av varer og tjenester skulle skje, ville det vært en ulempe for Norge. Det er altså slik at vi ikke bare kan ta fordelene av å beskytte norske varer og tjenester i en slik avtale, men vi må også ta de konsekvenser som medfører at vi må la bedriftene få lov til å avgjøre hvorvidt de ser det kommersielt interessant å inngå i slike avtaler. Det gjelder også våtgassen.

Presidenten: Presidenten vil minne om at det ligger et dokument til behandling i Stortinget om den utvidede

EØS-avtale, og at man i nær fremtid vil få rik anledning til å debattere den saken.

Inger S. Enger (Sp): Jeg skal komme tilbake til forprosjektfasen, og det gjelder da et brev som statsråden skrev til komiteen den 13. oktober. Der skriver han at hvis det ikke blir noe av dette prosjektet – nå bruker jeg mine egne ord – så går disse pengene tapt så vidt jeg oppfatter det. Det står at dersom det ved et seinere tidspunkt viser seg at staten mot formodning ikke skal delta som investor i prosjektet, vil kostnader som følge av slike forpliktelser ikke være refunderbare.

Nå må vi jo tru at staten går inn, og at dette ordner seg på beste måte. Det er grunn til å tru det. Men siden dette er et forprosjekt, er det også en mulighet for at prosjektet aldri blir gjennomført, selv om det neppe er sannsynlig. Mitt poeng er: Dersom staten ikke velger å gå inn, må det kunne gå an å selge dette forprosjektet, altså det arbeidet som er gjort der, og ikke akseptere at utgifter til forprosjektet ikke refunderes. Hvilke muligheter ser statsråden i dette tilfellet?

Statsråd Einar Steensnæs: Den første muligheten er selvfølgelig at staten trekker seg ut av hele prosjektet og overlater eierandelen til andre. Det kan en antakeligvis gjøre uten tap rent finansielt, men strategisk vil det være en løsning som iallfall jeg for min del sterkt vil advare mot. Vi har sterk nasjonal interesse av å være inne i denne rørledningskontrakten. Hvis det derimot viser seg at hele prosjektet strander av andre grunner, er det slik at alle disse kontraktene har en avbestillingsklausul. Det betyr altså at en kan begrense tapet, men det medfører da et visst gebyr som må utbetales hvis så skulle skje. Det er derfor ikke hele kontraktssummen som står i fare – den er for øvrig på 900 mill. kr pr. april 2004 – men, som sagt, et visst gebyr påløper.

Jeg vil også presisere at den praksisen som en nå følger, har vært etablert på norsk sokkel siden vi begynte oljevirksomheten.

Rolf Terje Klungland (A): Avtalen som er inngått mellom norske og britiske myndigheter, legger opp til at en skal utnytte den infrastrukturen som ligger der i dag på en best mulig måte. Samtidig svarer statsråden på spørsmål fra komiteen at dette ikke har vært en forutsetning fra norsk side. Det har ikke vært en forutsetning at infrastrukturen skal benyttes, og det har ikke vært en forutsetning at våtgass skal gå til England. Allikevel er det skrevet i et «statement» til den avtalen som er inngått, at våtgassressursene fra Staffjord senfase skal til England. Mener statsråden det kan tenkes at det har vært en forutsetning fra britisk side, og er ikke statsråden da enig i at det kanskje har vært en litt naiv holdning fra norsk side å framforhandle en avtale som bygger på britiske forutsetninger?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil benytte denne anledning til å tilbakevise noe Rolf Terje Klungland sa i sitt første innlegg, nemlig at det i denne avtalen mellom den

britiske ministeren Stephen Timms og meg var enighet om at noen av våre våtgassressurser skal eksporteres til Storbritannia. Det er ikke riktig. Det har ikke vært en forutsetning, verken fra min side eller fra min britiske kollegas side, at en skulle ha en slik avtale mellom kommersielle selskaper. Hva slags forventninger britene hadde til dette, er noe helt annet. Det er klart at fra britisk side hadde det vært meget interessant å få dette til. Det har antakelig også hatt betydning for avtalens inngåelse og de priser som selskapene har oppnådd nettopp ut fra interesse, men noen formell binding har det overhodet ikke vært snakk om. Det som er tatt inn i avtalen, er en ren referanse til det som faktisk har skjedd på ren kommersiell basis, ikke knyttet til noen betingelser i forhold til den rørledningsavtalen som Stortinget behandler i dag.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Leif Frode Onarheim (H): Ormen Lange-feltet er avhengig av å kunne levere gass til kontinentet eller til UK. Det er viktig at Petoro får lov til å være med i planleggingsfasen. Det er noe av vitsen med Petoro, at man har mulighet til å påvirke allerede i starten. Derfor er jeg glad for at det er enstemmighet om dette.

Når jeg allikevel tar ordet, er det fordi denne debatten ble forsøkt trukket noe videre enn det som egentlig var tanken. La meg bare få presisere at regjeringspartiene – jeg skal forsøke ikke å provosere slik at det blir treminuttersinnlegg hele dagen – ønsker å bruke mer gass innelands. Vi ønsker imidlertid å vite hvor gassen skal tas inn, og vi ønsker å vite hvor store investeringer som trengs. Jeg minner der om Statoils og Hydros anslag på hvor mye et rør til Grenland ville koste. Der var det en differanse på opptil 3 milliarder kr. Vi ønsker å vite hvilken kapasitet et rør eller et LNG-anlegg må ha, og vi ønsker å vite noe mer om hva industrien selv mener de kan bidra med, og hvor mye de trenger.

Statsråden har lovet og har gjentatt i dag at han vil komme tilbake med en bred oversikt over disse tingene våren 2004. Da håper jeg at denne sal kan enes om en viktig og stor satsing for å ta mer av vår gass i bruk i Norge, innenfor akseptable rammer, og hvor staten bidrar. Da vil den diskusjonen komme, og jeg håper vi da får en bred enighet om den industrielle satsingen som er nødvendig.

Presidenten: Presidenten vil uttrykke sin forhåpning om at frykten for at møtet skulle strekke seg utover formiddagen, er ubegrunnet.

Ingmar Ljones (KrF): Stortinget sluttar seg i dag til at arbeidet med planlegginga av eksportørleidningen til England kan gå vidare, men debatten i tilknytning til saka har i hovudsak dreia seg om om norsk rikgass har vore inne som ein del av forhandlingane om ein rørleidning for tørrgass til England.

Olje- og energiminister Einar Steensnæs har i brev til komiteen gjort greie for at leveransar av norsk rikgass ikkje har vore ein del av forhandlingane med britane. Det er difor ikkje noko grunnlag for den tvilen som har kome fram om kva verknad avtalen har for framtidige leveransar av våtgass til norsk industri.

Det er dei aktuelle selskapa sjølve som disponerer olje- og gassressursane sine. Styresmaktene kan ikkje instruera selskapa til å selja gass til norsk industri. Av dette følgjer det naturleg at leveransar av norsk rikgass til Storbritannia ikkje var ein del av forhandlingane med britane.

Vedtaket i Stortinget i dag legg tilhøva godt til rette for framtidig drift av Ormen Lange-prosjektet, som er den største utbygginga på norsk sokkel på lang tid. Det er eit breitt fleirtal i Stortinget som ønskjer å ta i bruk meir av gassen vi pumpar opp, innanlands. Vi ser fleire døme på at dette er eit felt industrien satsar aktivt på. Vedtaket i dag kan gi ei tilskunding til auka bruk av naturgass innanlands. Her er det altså sammanfallande interesser mellom Stortinget, industrien og dei aktuelle aktørane innanfor næringslivet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3, og presidentens forventninger om debattens varighet er innfridd.

(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget er rede til å votere i sakene på dagens møtekart.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstillet:

Som nytt medlem av Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste for tidsrommet inntil 30. juni 2006 velges Trygve Harvold.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidentskapet hadde innstillet:

I

I Instruks for Forsvarets ombudsmannsnemnd gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Ombudsmannsnemnda består av sju medlemmer som velges av Stortinget for fire år om gangen. *Samtidig velges like mange varamedlemmer.* Et av medlemmene velges som *leder* og benevnes Ombudsmannen for Forsvaret. *Et annet medlem velges som nestleder. Ombudsmannen forestår den daglige virksomheten. Har Ombudsmannen forfall til et møte i nemnda, ledes møtet av*

nestlederen. Er Ombudsmannen på grunn av sykdom eller av annen grunn midlertidig forhindret fra å utføre sitt verv, kan Stortinget velge en stedfortreder til å gjøre tjeneste som Ombudsmann så lenge fraværet varer. Stedfortrederen leder også møtene i nemnda. Ved fravær inntil tre måneder kan Ombudsmannen bemyndige en tjenestemann ved sitt kontor til å ivareta den daglige ledelsen av kontoret.

Ombudsmannen er årslønnet. Lønnen fastsettes av Stortingets presidentskap. De øvrige medlemmer tilkommer godtgjørelse etter komitéregulativet.

I § 8 første ledd endres «formann» til «leder».

II

I Instruks for Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Ombudsmannsnemnda består av sju medlemmer som velges av Stortinget for fire år om gangen. *Samtidig velges like mange varamedlemmer.* Et av medlemmene velges som *leder* og benevnes Ombudsmannen for de sivile vernepliktige. *Et annet medlem velges som nestleder. Ombudsmannen forestår den daglige virksomheten. Har Ombudsmannen forfall til et møte i nemnda, ledes møtet av nestlederen. Er Ombudsmannen på grunn av sykdom eller av annen grunn midlertidig forhindret fra å utføre sitt verv, kan Stortinget velge en stedfortreder til å gjøre tjeneste som Ombudsmann så lenge fraværet varer. Stedfortrederen leder også møtene i nemnda. Ved fravær inntil tre måneder kan Ombudsmannen bemyndige en tjenestemann ved sitt kontor til å ivareta den daglige ledelsen av kontoret.*

Ombudsmannen er årslønnet. Lønnen fastsettes av Stortingets presidentskap. De øvrige medlemmer tilkommer godtgjørelse etter komitéregulativet.

I § 9 første ledd endres «formann» til «leder».

III

Som nestleder for nemndene for tidsrommet inntil 31. desember 2005 velges Rune Kristiansen, Son.

IV

Vedtakene under I, II og III trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i at Petoro AS, på vegne av statens direkte økonomiske engasjement (SDØE), i perioden frem til tillatelse til anlegg og drift av nytt gasstransportsystem til Storbritannia gis, kan pådra SDØE forplik-

telser som vil være nødvendige i forbindelse med anlegg av gasstransportsystemet for inntil 600 mill. kroner.

S a k n r . 4

Referat

V o t e r i n g :
Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

1. (45) Skatte-, avgifts- og tollvedtak – Avgift på matproduksjon (kap. 4115) under Andre avgiftsvedtak (St.prp. nr. 1 (2003-2004))
Enst.: Fordeles på nytt og sendes næringskomiteen Rammeområde 11.

Møtet hevet kl. 11.05.
